

Volle dagen

In Amsterdam wordt deze zomer het eerste 'Kindlint' geopend. Langs een gemarkeerde route kunnen kinderen in het stadsdeel Westerpark voortaan zelf veilig naar school, speelplek, sportveld of vriendjes lopen. Dit vergroot de zelfstandigheid van kinderen en bespaart de ouders zo een hoop tijd. Volgens de projectleidster van het Kindlint, Ineke Spapé, leggen in gezinnen met twee kinderen de ouders gemiddeld tachtig kilometer per week af om hun kinderen weg te brengen en weer op te halen. Dankzij het Kindlint kan deze afstand tot de helft teruggebracht worden, zegt Spapé.

En dat is geen overbodige luxe. Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau voelen mensen die werk en zorg combineren zich gemiddeld twee dagen per week opgejaagd, onder andere omdat school- en werktijden slecht op elkaar zijn afgestemd. Nederland is bijvoorbeeld het enige Europese land waar de schooldag wordt onderbroken door een middagdauw. Te weinig scholen bieden de mogelijkheid van tussenschoolse opvang, waardoor werkende ouders zelf iets moeten regelen voor hun kinderen.

Om voor deze knelpunten in de combinatie van werk en zorg oplossingen te vinden investeert het kabinet over een periode van vijf jaar 218 miljoen euro in ideeën en projecten rondom het thema dagindeling. Het Amsterdamse Kindlint is daar een van.

Het kabinet wil dat Nederlanders langer en meer gaan werken om problemen van vergrijzing het hoofd te bieden. Speerpunten in dit beleid zijn een terugkeer naar de veertigjarige werkweek en een hogere arbeidsparticipatie van vrouwen. Om dit te bereiken is een betere afstemming van werk, zorg en privé noodzakelijk. Dat dit ook op korte termijn al geld opbrengt blijkt uit een onderzoek dat in het kader van de stimuleringsmaatregel werd gedaan in de gemeente Deventer. Door een toename in arbeidsparticipatie en arbeidsduur, besparingen op uitkeringen en een afname van werkverzuim en files blijken de opbrengsten tweeëneenhalf maal hoger te zijn dan de kosten van de investeringen.

Sociale controle

Een van de aandachtsgebieden van het project Dagindeling is etnische diversiteit. Om inzicht te krijgen in de knelpunten in de dagindeling van verschillende groepen startte Tiye International het project Lokaal Tijd Management, in samenwerking met Suri-naamse, Turkse en Filipijnse organisaties. Allochtone gezinnen maken weinig gebruik van professionele kinderopvang of ouderen-

De combinatie werk en zorg leidt in menig gezin tot flinke stress. Om de druk te verminderen financiert het rijk lokale experimenten op het gebied van dagindeling. Tegelijkertijd werpt het kabinet met nieuwe wetten nieuwe hindernissen op.

Rinske Bijl

zorg. Zij doen een beroep op het eigen netwerk. Volgens Audrey Vreugd van Tiye International speelt het eigen verantwoordelijkheidsgevoel hierbij een grote rol, in combinatie met een sterke sociale controle uit de directe omgeving. 'Pas als het echt niet anders kan, zal men de zorg voor oudere familieleden overlaten aan zorgcentra', zegt Vreugd. 'Eerst zal men zelf minder gaan werken, en desnoods een jaar of langer het werk zelfs geheel onderbreken.'

Bijna altijd rusten de zorgtaken op de schouders van vrouwen, wiens arbeidsparticipatie mede daardoor sterk achterblijft bij het landelijk gemiddelde. Van de vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst heeft slechts 29 respectievelijk 28 procent een betaalde baan, ongeveer de helft van het percentage werkende vrouwen van Nederlandse afkomst. Door het onderbreken van de loopbaan verslechteren de carrièremogelijkheden van deze vrouwen en krijgen zij te maken met een pensioengat.

De uitkomsten van het project zijn voor de deelnemers een eye-opener. 'In veel culturen mag je helemaal niet erkennen dat je het te druk hebt of gestressed bent', zegt Vreugd. 'Je mag geen dingen uit handen geven, waardoor iedereen veel te veel taken op zich neemt.' Tijdens het project van Tiye International is nauw samengewerkt met personen en instanties die een rol kunnen spelen bij het oplossen van knelpunten, zoals lokale beleidsmakers, zorginstellingen en vervoersbedrijven. De uitkomsten zijn opgenomen in een stappenplan waarmee op gemeentelijk niveau maatregelen genomen kunnen worden.

Klusjes

De situatie op het platteland is een van de andere aandachtsgebieden van Dagindeling. Daar heeft men te maken met een onvoldoende aanbod van zorgvoorzieningen. Het project 'De omgekeerde beweging' tracht door het combineren van verschillende voorzieningen aan de vraag tegemoet te komen. 'Zou het niet heerlijk zijn als u na een lange dag de kinderen ophaalt en ook het avondeten direct mee kunt nemen?', luidt de wervende tekst

van de folder, 'of als de oppas aan huis ook het huishouden op orde heeft gebracht?' Zo'n vijftien gezinnen namen deel aan het project. De familie Sijtsma bijvoorbeeld wilde meer tijd voor zichzelf en voor de kinderen creëren. Ze maakten gebruik van de aangeboden kinderopvang, kledingherstelservice, glazenwasser en klusjesman. 'Omdat wij drie kinderen hebben en allebei vier dagen per week werken vinden we het ideaal om een aantal dingen uit te besteden,' vertelt Gelbrich Sijtsma.

Of het ze daadwerkelijk tijd bespaard heeft vindt ze moeilijk te zeggen, omdat het project daarvoor te kort heeft geduurd. 'Maar we zijn tevreden over het aanbod en zullen waar mogelijk zeker gebruik blijven maken van de verschillende diensten.'

Volgens initiatiefnemer Evert Fokkema is flexibiliteit het toverwoord. 'Het project biedt mensen de mogelijkheid hun leven in te richten zoals ze dat zelf willen', legt hij uit.

En dit blijkt ook direct het grootste struikelblok voor de voortzetting van het project:

'De regelgeving is ontzettend toegenomen, waardoor je als organisatie gebonden bent aan allerlei grenzen', vertelt Fokkema. 'Mensen willen bijvoorbeeld graag kinderopvang aan huis, die dan tegelijkertijd licht huishoudelijk werk verricht. Maar dat is financieel niet aantrekkelijk, omdat het niet als kinderopvang wordt erkend en dus ook niet van de belasting afgetrokken kan worden.' De voortzetting van het project wordt daarom een stuk magerder dan gehoopt. 'Je zou eigenlijk toestemming moeten krijgen om vijf jaar lang als een vrijplaats te functioneren', verzucht Fokkema. Ook bij het project van Tiye International werd regelgeving als een hindernis ervaren. Vreugd noemt met name de nieuwe Wet Kinderopvang die begin dit jaar in werking is getreden. In deze wet wordt de verantwoordelijkheid voor kinderopvang bij de ouders gelegd. 'Het is geweldig dat eindelijk geregeld is wie waarover gaat,' zegt Vreugd, 'maar de manier waarop zorgt voor veel problemen. In veel gevallen kunnen ouders het niet meer betalen. Bovendien is door de nadruk op

marktwerking de zo gewenste 24-uursopvang nu niet meer haalbaar, omdat dit voor de opvangcentra niet economisch rendabel is.'

Mantelzorg

Een andere wet die weleens roet in het eten zou kunnen gaan gooien is de Wet maatschappelijke ondersteuning die naar verwachting in juli 2006 in werking zal treden. Hierin wordt vastgelegd dat hulpbehoevende burgers eerst in eigen kring moeten zoeken naar noodzakelijke zorg: de zogenaamde mantelzorg. De nadruk op eigen verantwoordelijkheid en emotionele betrokkenheid staat haaks op het streven naar uitbesteding en professionalisering van zorg waarmee in de projecten Dagindeling geëxperimenteerd wordt. 'De politiek bevindt zich in een spagaat', constateert Isobel Wijnberg, beleidsmedewerkster bij E-Quality, kenniscentrum voor emancipatie. 'Om de financiële gevolgen van de vergrijzing tegen te gaan streeft men aan de ene kant naar hogere arbeidsparticipatie, met name door vrouwen, en aan de andere kant wordt verwacht dat burgers meer zorgtaken op zich zullen nemen.' Wijnberg legt uit dat het grootste deel van de mantelzorg gedaan wordt door vrouwen tussen de 35 en 45 jaar, die in die leeftijdsfase niet alleen een zorgplicht voor hun ouders hebben, maar ook voor hun vaak nog jonge kinderen. De projecten van Dagindeling kunnen een rol spelen bij het ondersteunen van deze groep, ondermeer door het uitbesteden van taken makkelijker te maken. 'Maar', benadrukt Wijnberg, 'om structurele oplossingen voor het probleem te vinden is een samenhangender beleid noodzakelijk. Als de overheid meer verantwoordelijkheid bij haar burgers neer wil leggen is dat nou eenmaal moeilijk te combineren met een veertigurige werkweek.'

Subsidierondes. In 1999 vond de eerste subsidieronde van de Stimuleringsmaatregel Dagindeling plaats. Tot 2003 zijn er honderdveertig experimenten gefinancierd. Daarna zijn er met steun van het Europees Sociaal Fonds nog eens zo veel vervolgotrajecten en nieuwe experimenten gefinancierd. Tot 2009 vinden er nog meerdere subsidierondes plaats. www.dagindeling.nl.

Foto: Jan Boeve/H.H.